

KONGRESSZUSI KIADVÁNYOK

Dáczér Éva

Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központ

ÁLTALÁNOS JELLEMZÉS

A szakkönyvtári és tájékoztatási munkát az utóbbi 30 év során két kiadványtípus előretörése jellemzi: a jelentés /report/ és a kongresszusi kiadvány. Közös vonásuk, hogy a tartalmazott információ szempontjából a szakirodalom elsődleges típusai közé tartoznak, bibliográfiai adatközlésük eltér a hagyományos kiadványokétól /könyv, folyóirat/, és a beszerzéstől az információ-feltárásig minden munkafolyamatban sok gondot okoznak.

A KONGRESSZUSOK FAJTÁI ÉS ELNEVEZÉSEI

A kongresszusi kiadványokkal kapcsolatosan előbb néhány szót kell ejtenünk magukról a kongresszusokról. Az utóbbi időben a szóbeli információ újra divatba jött, és feltételezhetően az információrobbanással kapcsolatos kiadványrobbanás ellenhatásaként, egyre inkább előtérbe kerülnek a szóbeli, kötetlenebb információcsere különböző formái, mint pl. az ülések, melyek az információközvetítésben - az ismeretszerzésben és ismeretátadásban - tulajdonképpen kettős értelemben játszanak szerepet.

Fontos eszközei a tájékoztatásnak, lévén a kongresszus olyan fórum, ahol a szakemberek a kölcsönös érdeklődésre számot tartó problémákat megvitatják. Felmérések során kimutatták, hogy az iparban tevékenykedő szakemberek a kutatóknál nagyobb mértékben használják fel a kötetlen úton nyert információkat /1/, jóllehet, ezek a kutatók számára is - éppen a primer információk begyűjtése szempontjából - fontos tájékoztató forrást jelentenek.

E tanácskozások műhelyei a benyújtott és elhangzott előadásokat, hozzászólásokat, vitákat stb. tartalmazó kiadványoknak.

A kongresszusoknak az információszerzés, információterjesztés szempontjából számba jövő értékelésével számos felmérés foglalkozott. Jelentőségük vitathatatlan, ezt bizonyítja évről-évre növekvő számuk. A természettudományok és az alkalmazott tudományok körében /beleértve az orvostudományt és mezőgazdaságot is/ az évente publikált kongresszusi kiadványok számát egy 1972-ből származó, a British Library Lending Division /BLL/ beszerzéseire vonatkozó közlés 7000-re /2/, 1970-ből 4900-ra /3/ teszi. A Library of Congress 1958-ban 5000 kongresszusi kiadványt szerzett be /4/. Hadd tegyük hozzá: ez a szám a gyűjteményes művekre és nem az egyedi előadásokra vonatkozik. A jelentésekkel /reportokkal/ ellentétben ez a szám legalább nem okoz mennyiségi problémát! A fenti két könyvtár adataiból ugyanis kiderül, hogy a kongresszusi kiadványok száma is évről-évre nő - a szakkönyvtárak szempontjából szerencsésen - nem olyan mértékben, mint a kongresszusok, rendező testületek és a résztvevők száma. Az Union of International Associations, UIA /Brüsszel/ kiadványainak propagálása során tájékoztat a nemzetközi szervezetek, kongresszusok és kiadványaik számszerű alakulásáról. Husz évvel ezelőtt 650 nemzetközi szervezetet, 1500 kongresszust tartottak számon. A Yearbook of International Organizations 12. kiadásának hirdetésekor /1969/ 4252 nemzetközi szervezetet tartanak nyilván, melyből 1915 nemzetközi egyesület, 229 kormányközi szervezet, 273 Európai Gazdasági Közösség és EFTA bizottság tagja, 600 nemzetközi /multinacional/ vállalat, 105 nemzetközi intézet, 389 ujonnan létesített nemzetközi szervezet és 741 passzív, kongresszusok rendezésében nem jeleskedő szervezet. Az Annual International Congress Calendar 14. kiadása /1974/ 3300 nemzetközi kongresszus hirdetését tartalmazza.

Egy OECD tanulmány szerint évente 2 000 000 résztvevő 4000 nemzetközi, tudományos tárgyú konferenciát látogat; ha ehhez a számhoz az országos tanácskozásokat is hozzávesszük, a résztvevők száma megközelíti az 5 000 000-t /5/.

A különféle kongresszusok és kiadványaik a következők lehetnek:

Nemzetköziek, melyek jellegének megítélésében többféle vélemény uralkodik. Az UIA szerint ezek a nemzetközi szervezetek, kormányközi és nem-kormányközi szervezetek kongresszusai. A Library of Congress szerint azok a kongresszusok, melyeknek résztvevői legalább 3 országból származnak. A Centrum Informacji Naukow Technicznej i Ekonomicznej, CINTe /Varsó/ a legalább 2 országból származó résztvevőkkel rendezett kongresszusokat /tehát a bilaterálisakat is/ nemzetközinek tartja. Lényegében akkor nemzetközi egy kongresszus, ha a világ jelentős részét képviselik a résztvevők, illetve ha nemzetközi szervezetek rendezik. Hadd említsük meg az éves nemzetközi kongresszusok jelentőségét. Ezek a könyvtárosok elemi csapása, mert időszakosak, de tanácsos könyvként rendelni és periodikusként nyilvántartani őket, hogy csak az egyik problémát említsük. Viszont a legfrissebb szakmai információk elengedhetetlen szakirodalmi forrása! Kb. 2000 olyan nemzetközi szervezetet tartanak nyilván, amelyek évről-évre megszervezi üléseit /6/.

Országosak egy-egy nemzeti szervezet, egyesület rendezésében vagy egy országon belül rendezett ülések. Az éves konferenciák ehe-

lyútt is megemlítendők. A National Science Foundation egy 1960-as évekből származó felmérése szerint az USA-ban a szakmai tudományos társaságok 94%-a rendez éves ülést, melyeken a legfrissebb kutatási eredmények információi kerülnek nyilvánosságra. Ennek 70%-át általában közreadják saját periodikumaikban vagy egyéb módon /4/.

Természetesen a fenti kategóriákon kívül vagy azokon belül számos egyéb elnevezés is található mind a konferenciákra, mind kiadványaikra, pl.:

interindustry	=	vállalatok
interassociation	=	egyesületek
interregional	=	több földrajzi hely
mezsvuzovszkij	=	intézmények közötti.

A kongresszusokkal és kiadványaikkal kapcsolatos megoldatlan problémák között az egyik az elnevezés, ugyanis nincs összefoglaló nevük. Tulajdonképpen az "ülés" /angol "meeting"/ jelöli legátfogóbban a tanácskozások számtalan típusát, mégis valamennyi nyelven a "kongresszus", "konferencia" használatos legelterjedtebben. A leggyakrabban előforduló ülések és elnevezésük betűrendben:

Magyar:	Ankét, értekezés, gyűlés, kollokvium, konferencia, kongresszus, napok, nyári iskola, rendezvény, szeminárium, szimpózium, tanácskozás, tanfolyam, ülés.
Angol:	Congress, colloquium, conference, convention, course, discussion, hearing, institute, meeting, seminar, session, symposium, working group, workshop.
Orosz:	Kollokvium, konferenciya, kongressz, sz'ezd, szeminar, szeszszija, szimpozium, szoobszsenije, szoveszsanije stb.
Francia:	Colloque, conférence, congrés, groupe de discussion, reunion, séminarie, session, table comité, symposium.
Német:	Beratung, Kolloquium, Kongress, Konferenz, Seminar, Sitzung, Symposium, Tagung, Versammlung.

A változatos elnevezésű tanácskozások között a különbség nincs teljes mértékben tisztázva. Az UIA meghatározása szerint:

a kongresszusok szélesebb körű összejövetelek több száz vagy ezer részt vevővel; általában nemzetközi. Ilyen nagy létszámú összejövetelek kiválóan alkalmasak helyzetkép bemutatásra, kapcsolatok építésére és erősítésére nemzetek, tudósok, kutatók, szakemberek között. Kevésbé megfelelőek új eredmények, technikai eljárások és módszerek ismertetésére;

a konferenciák szakmaibb összejövetelek, mint a kongresszusok, általában szakemberek szélesebb körű ülései;

a szimpóziumok, kollokviumok, szemináriumok a szakemberek szűkebb körű tanácskozásai, gyakran továbbképzés céljára szolgálnak.

1970-ben az USA-ban tartott számítástechnikai konferenciák elemzéséről készült tanulmány szerint /7/:

a konferencia olyan összejövétel, ahol párhuzamos ülések folynak több tárgykörben;

a szimpózium egy témakörben tartott nagyobb létszámú összejövétel;

a szeminárium egyetlen szűkebb témában, kevesebb résztvevővel rendezett, főleg továbbképzés céljára szolgáló ülés.

A kongresszusok és kiadványaik többféle aspektusát említve, szólni kell arról is, hogy az UNESCO megfogalmazása szerint tudományosnak akkor tekinthető egy kongresszus, ha tárgyköre tudományos és résztvevői kutatók, tudósok. Általában az alaptudományok ülései tudományos természetűek.

A sokféle ülés között speciális helyet foglalnak el a vállalati konferenciák. A vállalatok szükségét érzik a periodikus összejövételnek, elsősorban üzleti okokból, céljuk a bizalom növelése termékeik, gyártmányaik iránt. Egyes vélemények szerint ezekre azért van szükség, mert az üzletembereknek nincs idejük olvasni, és ezeken az összejöveteleken mintegy "felszedik" a tájékozódásukhoz, szakmai műveltségük-höz kívánatos ismereteket.

A fenti két gondolatot kiegészítenénk azzal, hogy ezek sem általános érvényű és mindenütt alkalmazható megállapítások, hiszen egy-egy tudományterület szervezése országonként változó.

Idetartozóan említést érdemelnek a kiállítások, mint a szakmai összejövetelek fontos tartozékai. Az utóbbi időben különösképpen divatba jött kiállítások rendezése az ülésekkel egybekapcsolva demonstrációs célból, egyaránt szolgálva a látványos kikapcsolódást, továbbképzést és az üzleti érdeket, bár egyes ágazatokban - mint a számítástechnikai iparban, az USA-ban /7/ - kifejezetten tiltják az üzletkötéseket a kiállításon. A kiállítások dokumentumai /katalógusok, prospektusok/ a kongresszusok és kiadványaik fontos tartozékai, a szakmai információ értékes forrásai.

A KONGRESSZUSI KIADVÁNYOK NÉHÁNY ISMÉRVE

A kongresszusi kiadvány valamely ülésre, tanácskozásra benyújtott vagy ott elhangzott előadások, beszámolók, hozzászólások, viták stb. publikációja. Bibliográfiai egységnek tekinthető:

a beszámolókat, előadásokat stb. tartalmazó gyűjteményes mű;
egy-egy előadás, tanulmány.

A kongresszusi kiadványokkal járó könyvtári munkát - beszerzést, feldolgozást, nyilvántartást - rendkívül megnehezíti a szokványostól eltérő adatközlés, továbbá a bibliográfiai adatok egyöntetiségének hiánya. A kongresszusi dokumentumokat olykor a tanácskozás témaköre, máskor a megfelelő ülészak, rendezőtestület, intézmény neve, de leggyakrabban a következő elnevezések alatt publikálják:

- Magyar: Beszámolók, előadások, közlemények, munkák, tézisek, tudományos eredmények.
- Angol: Abstracts, communications, papers, preprints, proceedings, records, reports, transactions.
- Orosz: Dokladü, materialü, rezjumé, téziszü, trudü.
- Francia: Actes, comptes rendus, journées, process-verbaux, rapports.
- Német: Akten, Berichte, Sitzungsberichte, Tagungsberichte, Vorabdruck, Vorträge.

A kongresszusi kiadványokat megjelenési idejük szerint a következő csoportokra szokás osztani:

1. A kongresszus megnyitása előtt kiadott dokumentumok: meghívók, körlevelek, programok, az előadások tézisei, az előadások és beszámolók előzetesen közzétett szövegei /preprints/, és egyéb kiegészítő dokumentumok, mint statisztikai összefoglalók, bibliográfiák stb. E dokumentumok rendkívül fontosak mind a könyvtári előszeremé-nyezés számára, mivel hirt adnak valamely tanácskozásról, és ezek alapján meg lehet indítani a beszerzést, mind a felhasználóknak, mert tudomást szereznek valamely ülésről, és számukra elsősorban ez a fontos.

2. A kongresszus alatt megjelenő dokumentumok: ülésnaplók, résztvevők névjegyzéke, határozatok, megnyitó-és záróbeszéd, előadások jegyzéke.

A kongresszus előtt és alatt közreadott dokumentumok főleg akkor jelentenek a könyvtárak számára információs forrást, ha az ülést követően nem adnak ki összesítő kiadványt.

3. A konferencia után közreadott dokumentumok a legmegbízhatóbb kiadványok. Tartalmazhatják az üléssel kapcsolatos valamennyi dokumentumot, vagy csak az ülésen elhangzott előadásokat, illetve a hozzájuk fűződő felszólalásokat, vitákat, határozatokat, gyakran az előadások összefoglalóit /abstracts/. Teljes anyag hiányában sokszor ez utóbbiak pótolják a kongresszusi kiadványt.

A kongresszusi kiadványok megjelenési formája számtalan variációt mutat. Lehet könyv /egy vagy több kötetben; sorozat tagjaként/, és a könyvtárak szempontjából ez a legideálisabb publikálási forma, mert így a kongresszusi kiadványok általában meghirdetésre kerülnek a nemzeti bibliográfiákban, kiadói katalógusokban. Egyedül rendkívül

magas árú ijesztő: 25-35 dollár, preprinteké 2-3 dollár a kapitalista országokban. Egyébként egyes könyvkiadóknál egyre nagyobb tért hódít a kongresszusi kiadványok kiadása. Ilyen kiadók pl. az Academic Press, Spartan, Gordon and Breach /USA/; Nauka /Szovjetunió/; Springer Verlag /NSZK/; Pergamon Press /Nagybritannia/; Gauthier-Villars /Franciaország/; hazánkban a nemzetközi kongresszusok közreadója elsősorban az Akadémiai Kiadó Vállalat, míg az országos jellegűeké a MTESZ.

Magyarországon a MTESZ a természettudományos és műszaki kongresszusok fő rendező szerve és kiadványaik közreadója. Évente általában 80-100 összejevetelt rendez, melyekről tudomást lehet szerezni a "Nemzetközi és külföldi résztvevőkkel rendezett kongresszusok, konferenciák, szimpóziumok és ülések előzetes jegyzéke" c. MTESZ kiadványban, az egyesületek programjaiban, meghívóiban. A kiadványokat pedig a Magyar Nemzeti Bibliográfiában lehet figyelemmel kísérni. Sajnálatos módon a MTESZ-nek nincs egy olyan szerve, ahonnan kiadványait központilag be lehetne szerezni.

A kongresszusi kiadványok közreadásában vezető szerepet játszanak a kongresszusokat rendező tudományos társaságok, intézetek, egyesületek, nemzeti és nemzetközi szervezetek. Jegyzékeik, listáik rendszeresen meghirdetik üléseiket és kiadványaikat.

A kongresszusi kiadványok egy része - az UIA becslése szerint a nemzetközi konferenciák egyharmada - időszaki kiadványokban kerül közlésre, a periodikum tartalmába ágyazva, célszámként, különszámként, mellékletként. Különösen a tudományos társaságok fordítanak nagy gondot arra, hogy periodikus kiadványaikban folyamatosan publikálják kongresszusi előadásait. Egyesek úgy tartják, hogy ez a legideálisabb közreadási forma, mert a periodikumok megjelenésével egy időben nyilvánosságra kerülnek, és legalább olyan széles kör számára jelentenek információközlítést, mint amekkora a periodikumok olvasói rétege. Mások viszont úgy vélekednek, hogy a folyóirat nyomdai átfutási ideje éppen a gyors közreadást akadályozza /8/. Kétségtelen viszont az a tény, hogy ily módon az előadások feltárára kerülnek a periodikumokat referáló és indexelő szolgáltatásokban.

A kongresszusi kiadványok más része gyűjteményes műként vagy egyedi beszámolóként, jelentés /report/ formájában lát napvilágot. A szakirodalomban a vélemények többsége szerint ez a leggyorsabb közreadási mód. Pl. a National Technical Information Service, NTIS referáló füzetében, a Government Report Announcement-ban rendszeresen közreadja és árusítja e kongresszusi jelentéseket. Az OMKDK jelentés-gyűjteménye is bőségesen tartalmaz ilyen publikációkat. A Központi Fizikai Kutatóintézet jelentés-gyűjteménye ugyancsak, melyről katalógusának műfajok szerinti kötete "konferencia" fejezetében hirt is ad.

Számos egyező álláspont található arra nézve is, hogy a kongresszusi kiadványok gyors publikálásának legmegfelelőbb formája a preprint, az előnyomat, mert ezáltal a résztvevőket és érdeklődőket előzetesen és gyorsan tájékoztatják a kongresszusról.

A kongresszusi kiadványok optimális gyors közreadását - úgy tü-

nik - a korszerű információhordozók oldják meg. A legújabb vélemények ugyanis a magnetofonfelvételt tartják a legcélszerűbbnek, mert a magnetofonszalagon tárolt kongresszusi információk gyorsan hozzáférhetőek, akár kölcsönözhetőek is /USA-beli szervezetek hirdetik is, kazettánként méregdrágán/, még a kinyomtatásra sincs szükség. A magnetofonszalagra történő felvétel esetében az ülésen elhangzott szóbeli információk sem vesznek kárba, ami ugyancsak komoly előny. LIEBESNY 1960-as felmérései szerint az előadásoknak kb. 50%-a sohasem jelenik meg /"lost informations"/9/.

Egyes vélemények szerint a konferenciák kiadott anyagai általában olyan értékes kiadványok, hogy a bennük rejlő információk tovább-sugárzása érdekében kívánatos a publikálás /10/, mégpedig a gyors publikálás. COBLANS szerint 6 hónap alatt minden kongresszusi előadást publikálni kell, mert különben az információ elavul /4/. A BLL felmérése szerint 4 hónaptól 3 évig húzódik a kiadás, az átlag 1 év. A kiadás idejét számos tényező befolyásolja, mint például index, terjedelem stb. A fizikai és a műszaki tudományok körében gyorsabb a közreadás, mint pl. a biológiában és a társadalomtudományokban, mert szervezettebb az intézményi publikálási gyakorlat és gyorsabb az információ elavulása /11/.

A konferenciákkal és kiadványaikkal kapcsolatosan el lehet mondani, hogy kategorizálásuk különféle aspektusból rendszerező könyvtárosok, információs szakemberek kísérlete. A valóságban a jelenségek sokkal komplexebbek és a lehetőségek mindenféle permutációja előfordulhat.

A kongresszusokkal és kiadványaikkal kapcsolatos tájékoztatási kérdések inkább a 60-as évek közepén voltak előtérben. Ez a téma ma kissé divatjamultnak tűnik. Nem mintha a tájékoztatási és könyvtári szervezetek eljutottak volna az ideális megoldáshoz. Pl. nem jött létre a varsói CİNTE által javasolt, többek által támogatott clearinghouse a kongresszusokról és kiadványaikról szóló információk szolgáltatására /6/. Talán mert időközben a világ irodalmát összefogó olyan tájékoztatási rendszerek gondolata született meg, melyek majd - legyünk optimisták - ezeket a kérdéseket is meg fogják idővel oldani. Az 1960-as évek kezdeményezései eredményeként azonban mégis jelentős tájékoztatási források és szabványok születtek, melyek fogódzót jelentenek a könyvtáraknak a beszerzésben, feldolgozásban, sőt a nemzetközi könyvtárközi kölcsönzésben is. Jóllehet, e források zömmel inkább a megrendezendő kongresszusokról és kevésbé a megjelent kiadványokról adnak hírt.

BESZERZÉSI, TÁJÉKOZTATÁSI FORRÁSOK

A kongresszusi kiadványok könyvtári kezelésének első és egyik legnehezebb területe az előszerzeményezés, a címek, közreadók felderítése. A szerzeményezés első lépcsőjét a kongresszusi naptárak alkothatják, melyek jó előre és folyamatosan hírt adnak a megrendezés-

re kerülő kongresszusokról. Az önállóan megjelenő kongresszusi naptárakon kívül sok tudományos és szakfolyóirat is tartalmaz kongresszusi naptárat állandó rovatban vagy a hírek és recenziós közlemények között. A naptárak rendkívül hasznos információt nyújtanak a szakkönyvtáraknak, tájékoztatási irodáknak és az érdeklődőknek az ülészek idejéről és helyéről, a kongresszussal egybekötött kiállításról, a rendező testületről stb. Ez utóbbi információ különösen azért fontos, mert innen beszerezhetők a kongresszusra vonatkozó további információkon kívül a kongresszusi kiadványok is. Ha egy szakkönyvtár teljessé akarja tenni kongresszusokkal kapcsolatos gyűjteményét, nem mellőzheti a naptárak beszerzését. A Library of Congress 390 kongresszusi naptárat és kalendárium-rovatot tartalmazó időszakos kiadvány címét sorolja fel /4/. A naptárakkal kapcsolatosan általános követelmény, hogy a sokféle helyett egyetlen álljon rendelkezésre és tartalmazza a közreadásra kerülő kiadványok címét is.

Néhány példa a kongresszusok és kiadványaik tájékoztató forrásaiból:

1. International Associations /UIA, Brüsszel/ havi lap, mely kongresszusokról, szervezetekről stb. ad színvonalas közleményeket, cikkeket, valamint állandó rovatában, a "New International Meetings Announcem"ban közlésezi a kongresszusok híreit. Évente egy száma naptár, a "The Annual International Congress Calender", melyből a legutolsó megjelenésű 1974-1975-re jelzi az üléseket.

2. Forthcoming International Scientific and Technical Conferences /ASLIB, London/. A természettudományok és műszaki szakterületek körében megrendezésre kerülő ülésekről tájékoztat. A negyedévente megjelenő kiadvány időrendi felsorolásban tartalmazza az üléseket. A kiadványban tárgymutató, földrajzi és testületi index segíti elő a tájékozódást.

3. Scientific Meetings /Special Libraries Association, New York/ negyedéves kiadvány, mely a természettudományos, műszaki, orvosi, üzemszervezési testületek és egyetemek megrendezésre kerülő üléseiről tájékoztat.

4. World Meetings Outside United States and Canada

5. World Meetings US and Canada

6. World Meetings. Social and Behavioral Sciences, Education and Management

a World Meetings Information Center /New York/ kiadványai. Negyedéves megjelenésűek, az üléseket két évre előre hirdetik. Ezek elsősorban tájékoztatási segédletek, de felhasználhatók esetleg beszerzési forrásként is, ha közlik a kiadványok címét.

Az előző címekhez csatlakozik ugyancsak a World Meetings Information Center /New York/ közreadásában:

7. Current Programs. Life Sciences, Chemistry, Physical Sciences, Geosciences, Engineering. A közlésre kerülő előadásokról, beszá-

molókról ad hirt a konferenciák előzetes programja alapján. A kiadó tájékoztatója szerint egy évvel megelőzi a folyóiratban történő publikálást. A havonta megjelenő kiadvány egy év alatt 1200 ülés 120 000 beszámolóját tartalmazza. Negyedéves és éves indexek segítik a keresést. Kitűnő beszerzési eszköz és szerencsésen egészíti ki az előző három kalendáriumot.

A tulajdonképpen publikált kongresszusi kiadványokról ad hirt a Directory of Published Proceedings /Inter-Doc.Corp., Harrison, N.Y./ három sorozata:

8. Series SEMT. Science, Engineering, Medicine, Technology,
9. Series SSH. Social Science, Humanities,
10. Series PCE. Pollution Control /Ecology/.

Az 1964-től tartott konferenciákon közreadott preprintekről /előnyomatokról/ és publikált közleményekről tájékoztatnak. Minden füzet 1964-től indul. Kronológiai elrendezésű, negyedéves, illetve évente két alkalommal megjelenő, éves indexekkel ellátott kiadványok.

11. Proceedings in Print /Proceed. in Print, Mattapan, Mass./ bármilyen tárgykörben közreadott kongresszusi /stb./ műről tájékoztat. A keresést testületi szerző, rendező testület, szerkesztők és szerzők, valamint tárgyszavak kumulált indexe segíti elő. Kéthavonta jelenik meg.

12. Yearbook of International Congress Proceedings /IUA, Brüsszel/ 1.ed.: Bibliography of reports arising out of meetings held by International Organizations during the years 1960-1967. 2.ed.: Bibliography of reports arising out of meetings held by International Organizations during the years 1962-1969. Kongresszusi beszámolókról tájékoztat. A kiadványt rendezők, szerzők, tárgyszavak szerinti index egészíti ki.

A kereskedelmi forgalomba került kongresszusi kiadványok beszerzése könyvként, folyóiratként, jelentésként /reportként/ történik, a szerint, hogy milyen formában kerülnek közreadásra. Külön megemlítenődő, hogy a kiadványok közül az intézményi közreadásukhoz gyakran csere, ajándék útján is lehet hozzájutni közvetlenül a rendező testulettől. A kongresszusi kiadványok beszerzésében a csere, bekérés és a mindezzel együttjáró levelezés, honi vonatkozásban a telefonálás, a személyes utánaajárás nagy szerepet játszik. Külön fel kell hívni a figyelmet arra, hogy az ügyes könyvtáros a könyvtár fenntartójának, illetve igénybevevőinek taborából felkérheti a kongresszuson részt vevő munkatársakat a kongresszusi kiadványok megszerzésére. Ez azért is járható ut, mert a kongresszusi részvételi díjban sokszor bennefoglaltatik a kongresszusi kiadvány is.

FELDOLGOZÁSI ÉS NYILVÁNTARTÁSI KÉRDÉSEK

Mindenekelőtt le kell szögezni, hogy a kongresszusi kiadványokat megjelenési formájuktól függetlenül könyvtári feldolgozás és feltárás szempontjából egységes gyűjteménynek kell tekinteni, és célszerű különgyűjteményként kezelni. A kongresszusi kiadványok feldolgozásának módját, nyilvántartásának mikéntjét a könyvtár funkciója, a kongresszusi kiadványok mennyiségének mérete, jellege szabja meg. A tájékoztatáshoz, vagyis a feldolgozási folyamatok végső céljához a kongresszusokra vonatkozó alábbi legfontosabb adatokat kell tartalmaznia a nyilvántartásnak:

Cim, alcim /rendszerint megadja a kongresszus témakörét is, mint a leglényegesebb információs elemet/

A kongresszus helye /földrész, ország, város/

A kongresszus ideje /év, hónap, nap/

A rendezőtestület/ek/ neve

A kongresszus sorszáma

A könyvtári címleírásnak valamennyi fenti, a kongresszusra vonatkozó szükséges adatot tartalmaznia kell, adott esetben a kiadvány előszavából, tartalmából vagy segédkönyvekből felderítve. Ha a bibliográfiai adatközlés módot ad, a címleírás még több bibliográfiai elemet is tartalmazhat, így a kiadvány szerkesztőjét/it/, címet több nyelven, a kiadványok sorozatba, folyóiratba, jelentésbe /reportba/ tartozását.

Hagyományos katalógusok szerkesztésénél a kongresszusi kiadványokról annyi címleírásnak kell készülni, hogy a betürendes katalógusokban valamennyi szükséges bibliográfiai elemhez - főcímhez vagy hivatalos címhez, továbbá az alcímhez vagy a kongresszus nevéhez, szerkesztőkhöz, rendező testületekhez, szükségletnek megfelelően a sorozathoz, továbbá a szakkatalógusokba is kerüljön elegendő számú katalóguscédula. Ez azt jelenti, hogy a nyilvántartások, katalógusok jelentős mennyiségű cédulával duzzadnak.

A periodikumokból, jelentésekből /reportokból/ kiemelt kongresszus-tartalom könyvszerű címleírást kap, míg a periodikum, jelentés /report/ címe az analitikus címleírás szabályai szerint lekönyvelt szerepel a leírásban.

Pl.: Special lectures presented at the symposium on the control of mycotoxins. Göteborg, 21-22. Aug. 1972. Ed. Krogh. P.
/Applied Chemistry Division./
/Food Contaminants Commission./
/Swedish National Committee for Chem./
= Pure and Applied Chemistry, 1973.
35.k. 3.sz. P.1-351.

A rendezőtestület/ek/ neve a kongresszusi kiadványok és a kongresszusok egyik legfontosabb információs eleme, bibliográfiai adata.

A készülő hazai új címléírási szabvány előmunkálataiból úgy tűnik, hogy a rendezőtestületek jelentősebb szerepet kapnak a címléírásban. Nevezetesen a régebben rendszónak nevezett fő címléírási elem a tervezet szerint a "címfaj" a kongresszusok esetében a következőképpen tervezett: "... egy adott testület /tömegszervezet, egyesület, intézet, muzeum stb./ rendezvényei esetében a címfaj általában a testület neve lesz."

pl.: Bolyai János Matematikai Társulat. Colloquia Mathematica Societatis János Bolyai. 7. /vol./ Inventory control and water storage. /Conference. Győr, 11-17.Sept. 1971./ Ed. Prékopa, András. Amsterdam - London, North-Holland Publ. /1973/ 382 p.

A kongresszusi kiadvány címében gyakran első adat a kongresszus sorszáma. A címléírási előírásokkal ellentétben nem tanácsos szöveges feloldásuk és figyelembevételük a betűrendben, mert ezáltal a számozott kongresszusok külön kerülnek egymástól, míg számozással egybe tarthatók.

Pl.: Helytelen:

Duodecimum / 12. Colloquium spectroscopium ...
Nonum / 9. Colloquium spectroscopium...

Helyes:

9. Colloquium spectroscopium...
10. Colloquium spectroscopium...

Amennyiben a cím a rendező testület nevét rövidített vagy betűszó /acronym/ formában tartalmazza, helyes a rövidítés feloldása a címben vagy keretmegjelölésben, esetleg utaló formájában.

Pl.: ASLIB 37. annual conference. St.Andrews, 24-26 Sept. 1963. 44.p.

/Association of Special Libraries and Information Bureau/
= ASLIB Proceedings, Incorporating
ASLIB Information, 16.köt. 2.sz. 1964.
p. 48-91.

Gyakori a kongresszusi kiadványok esetében a külön katalógus, segédkatalógus szerkesztése. Ez lehet:

Tárgyszókönyv, mely a kongresszusok témakörét a kiadványok címéből kiemelt címszavak vagy a kiadvány tartalmát kifejező tárgyszavak útján fejezi ki. Az egyes tárgyszavakon belül a kiadványok címléírásai sorakozhatnak a címek vagy a kongresszusok helyének betűrendje szerint, illetve időrendi besorolásban.

Földrajzi katalógusban, a rendezés vezérelvét a kongresszus helye szabja meg, melyen belül az anyag továbbfinomítása lehet időrendi /év, hónap/ besorolású, vagy a címek betűrendje szerinti.

Az időrend szerint felépített katalógusban helyes a visszamenőleges kronológia, így a legfrissebb kiadású kongresszusi kiadványok kerülnek előre, és ezzel a szerkesztéssel a figyelemfelhívás a legujabb információra irányul. Az időrenden belüli tájékoztatás szerencsésen kombinálható földrajzi továbbosztással.

A kongresszusi kiadványok nyilvántartására szolgáló segédkatalógusok bármilyen gondosan szerkesztettek is, a kongresszusra jellemző ismervek szerint csak egy-két kombinációs lehetőségben belül nyújtanak tájékoztatást. A valamennyi szóba jövő szempont szerinti keresést a gépítés teszi majd teljes mértékben lehetővé.

A visszakeresésre kiválóan alkalmas eszköz még a fénylvukkártyás nyilvántartás. Ehhez szükség van a kongresszusi kiadványok dokumentumainak sorszámával ellátott katalóguscéduláiból álló külön nyilvántartásra, melybe folyamatosan el kell helyezni a kiadványok /könyv, periodikum, jelentés/ címleírásait, valamint a kártyasorozatra, mely a kiadványok kereséséhez tartalmazza a legjellemzőbb ismerveket.

BESZERZÉSI JEGYZÉKEK A NAGYKÖNYVTÁRAK GYAKORLATÁBÓL

Hazai vonatkozásban az Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központ a természettudományos, műszaki és gazdasági tárgykörű kongresszusi kiadványok legszélesebb körű gyűjtőhelye. A kongresszusi kiadványokat egybefoglaló gyűjteménye - mind a könyvekből, mind az időszaki kiadványokból - évente kb. 1000-2000 művel gyarapszik. E gyűjteményről tájékoztat a következő kiadvány:

Kongresszusi kiadványok az OMKDK állományában 1945-1968.

- I. Bibliográfia, 1970.
- II. Index, 1971.

Kongresszusi kiadványok az OMKDK állományában 1969-1970.

- I. Bibliográfia, 1973.
- II. Index, 1973.

Az első kötetek a bibliográfiai leírásokat tartalmazzák ETO szerinti csoportosításban, azon belül a cím betűrendjében, illetve az ülések idejének növekvő egymásutánjában. A bibliográfiai kötetet kiegészíti a kiadványok adatközlésében előforduló rövidítések feloldásának betűrendes jegyzéke. A II. kötet az indexkötet, mely a bibliográfiai részben közölt kongresszusi kiadványoknak több szempont szerinti keresését szolgálja. A kötetben a következő indexek találhatók:

- a/ a kongresszusok témáját kifejező deskriptor-lánc permutálása folytán előállított tárgyi index;
- b/ a kongresszusok helyét feltüntető földrajzi névmutató;
- c/ a kongresszusok évvel és hónappal megjelölt időpontját feltüntető jegyzék;

d/ a kongresszusokat rendező vagy a rendezésben résztvevő intézmények betűrendes jegyzéke.

Az indexek - a rendező testület szerinti kivételével - elektronikus adatfeldolgozó berendezéssel készültek és permutált indexek formájában nyújtanak komplex tájékoztatói lehetőséget.

Világviszonylatban is jelentős a British Library Lending Division - BLL - 1964-ben megindított kongresszusi kiadványgyűjteménye, melynek gyarapodásáról az Index of Conference Proceedings Received by the BLL c. negyedéves kiadvány folyamatosan tájékoztat. A két részből álló beszerzési jegyzék első fejezete a gépi feldolgozás azonosítási számainak sorrendjében közli a tételeket - a megjelenési formától függetlenül -, míg a második fejezete a címek releváns tárgyszavaiból szerkesztett index. A kiadvány elég szegényes szerkezetű, pl. újabban még a rendező testületek szerinti mutató közreadását is elhagyta. Kétségtelen előnye a folyamatos és gyors tájékoztatás.

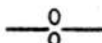
Nagykönyvtári gyakorlatban a két kiadvány előnyös tulajdonságainak kombinációja látszik ideális megoldásnak. Nevezetesen olyan tájékoztató forrás szolgáltatása a kongresszusi kiadványokról, mely folyamatosan, gyakori időközökben /ld. BLL/ rendszeres kumulálással, jól szerkesztett, sokoldalú indexekkel /ld. OMKDK/ szolgálja a korszerű tájékoztatást.

MODELL INTÉZETI KÖNYVTÁRAK SZÁMÁRA A KONGRESSZUSI KIADVÁNYOK BESZERZÉSÉHEZ, FELDOLGOZÁSÁHOZ ÉS TÁJÉKOZTATÁSÁHOZ

Példamutató előszerzeményezés és feldolgozás eredménye a kitűnő tájékoztató kiadvány, az "Informationen zur Kernforschung und Kerntechnik. Referatezeitschrift mit Register" a Zentralstelle für Atomenergie-Dokumentation /Leopoldshafen/ közreadásában. Az intézet szakkönyvtára az előzőekben ismertetett és egyéb kongresszusi naptárakból kijelöli a vonatkozó és csatlakozó szakterületek kongresszusi programjait, majd az intézet munkatársainak elbírálása alapján az egyes előadásokat bekéri a szerzőtől, annak tudományos hűségére a mellátó levélben. Tapasztalatuk szerint a szerző boldogan küldi előadásának szövegét vagy kivonatát, ennek hiányában megjelöli a folyóiratot vagy jelentést, mely az előadást tartalmazza. Ezzel a gyakorlattal 1969-1970 között 1900 kongresszusi programot dolgoztak fel, és 6750 kérésre 4700 beszámolót kaptak, melyet 720 különféle ülésen adtak elő. A beérkező előadásokat nyilvántartásba veszik, a tudományos munkatársak pedig a kiadvány indexei számára megfelelő tárgyszóval és műcimmel látják el. A folyóiratban az előadások saját szakbeszítés szerint vannak rendezve, melyet követ egy nyilvántartási szám, a kongresszus helye és időpontja, továbbá szerzők szerinti, tárgyköri és testületi index. A hat hónavnál régebbi előadásokat kiegészítésként indexek nélkül ugyancsak felsorolja a folyóirat /12/.

A kongresszusokról és kiadványaikról szóló cikket azzal a gondolattal záránk, hogy a magyar könyvtárügy "örökzöld" területe, az ál-

lománygyarapítási együttműködés számára elsőrangú lehetőséget nyujtana
nak a kongresszusi kiadványok. Mind a közreadók, mind a kiadványok és
tájékoztatási források eléggé elhatároltak az egyes szakterületeken
ezért adottak az érdelemleges munka feltételei a hazai szakterületek
szerint kialakult állománygyarapítási együttműködési munkaközösségek
számára.

BIBLIOGRÁFIAI JEGYZÉK

1. WOOD, D.N.: User studies: a review of the literature 1966-1970. = ASLIB Proceedings, 23.k. 1.sz. 1971.jan. p.11-23.
2. SHORT, P.J.: Bibliographic tools for tracing conference proceedings. = IATUL Proceedings, 6.k. 2.sz. 1972.máj. p.50-53.
3. The flow of information from informational scientific meetings: report of the UNESCO Ad-hoc Sub-committee = UNESCO Bulletin for Libraries, 24.k. 2.sz. 1970.márc.-ápr. p.88-97.
4. Scientific conference papers and proceedings. = UNESCO Bulletin for Libraries, 16.k. 3.sz. 1962.máj.-jun., jul.-aug. p.5-29.
5. The conference explosion. = New Scientist, 60.k. 868.sz. 1973. p.206.
6. LEVIN, B.: How to obtain information about conferences. = Tidsskrift für Dokumentation, 23.k. 6.sz. 1967. p.76-78.
7. Conferences, conferences. = EDP Analyzer, 8.k. 12.sz. 1970.dec. p.1-15.
8. BAUM, H.: Documentation of technical and scientific meetings. = Proceedings of the American Documentation Institute, Vol.1. Parameters of Information Science Annual Meeting Philadelphia, Pennsylvania. October 6-8. 1964. p.243-246.
9. LIEBESNY, F.: Lost information unpublished conference papers. = Proceedings of the International Conference on Scientific Information. Washington, D.C. November 16-21. 1958. 1-2.k. p.475-479.
10. ARGANOVSKAJA, A.I.: Materialu mezdunarodnaja konferencij kak izstocsniki naucnoj informacij. = Naucno Tehniceszkaja Informacija. Szerija 1. 1973.máj. 5.sz. p.22-24.

11. MILLS, P.R.: Characteristics of published conference proceedings. Journal of Documentation, 29.k. 1.sz. 1973.márc. p.36-50.
12. PAUL, E.: Acquisition and announcement of conference paper literature. = Handling of nuclear information. Proceedings of the symposium, Vienna, 16-20 Febr. 1970. p.527-541.

DÁCZER, É.: Kongresszusi kiadványok

Az ülések, tanácskozások mint a szóbeli információ forrásai az utóbbi időben egyre inkább divatba jöttek. Számuk évről-évre nő, csakugy, mint a résztvevők és rendező testületek száma. A kongresszusok és kiadványaik a szakkönyvtári és tájékoztatási munkában sok gondot okoznak. Egyik probléma például az elnevezés egyöntetőségének hiánya, ugyanis az "ülés" /meeting/ jelöli legátfogóbban a tanácskozások szám-talan típusát, és mégis valamennyi nyelven a "kongresszus", "konferencia" a legelterjedtebb használatu. A különféle tanácskozások közötti különbséget a következőképpen vonják meg a témában illetékes fórumok.

Kongresszusok: szélesebb körű összejövetelek több száz vagy ezer résztvevővel;

Konferenciák: szakmaibb jellegű összejövetelek, mint a kongresszusok.

Szimpoziumok, kollokviumok, szemináriumok: a szakemberek szűkebb körű tanácskozásai.

A különféle ülések és kiadványaik lehetnek: nemzetközi és országosak. A megjelenési idő szerint meg szokás különböztetni: a kongresszus megnyitása előtt kiadott dokumentumokat /meghívók, programok, az előadások tézisei, előnyomatok vagy preprintek stb./; a kongresszus tartama alatt megjelent dokumentumokat /ülésnaplók, résztvevők névjegyzékei, határozatok/; a konferencia után közreadott dokumentumokat. Ez utóbbiak a legmegbízhatóbbak és könyv vagy időszaki kiadvány formájában is megjelenhetnek. Egyes vélemények a leggyorsabb közreadásként az előnyomatokat, preprinteket, mások a jelentés formájukat /reports/ ismerik el. Legujabban a magnetofon-felvételt tartják a kongresszusi kiadványok közreadásában az optimális megoldásnak, mert így az ülésen elhangzott valamennyi közlés rögzítésre kerül, csökken az elveszett információk /lost informations/ száma.

A kongresszusi kiadványokat megjelenési formájuktól függetlenül, könyvtári feldolgozás, feltárás szempontjából egységes gyűjteménynek kell tekinteni. A tájékoztatáshoz, vagyis a feldolgozási folyamatok végső céljához a kongresszusi kiadványok következő adatait kell tar-

talmaznia a nyilvántartásnak: cím, alcím; kongresszus helye; kongresszus ideje; rendező testület/ek/; sor-, kötettség. Gyakori a kongresszusi kiadványok esetében külön katalógus, segédkatalógus szerkesztése. Ilyen lehet: tárgyszókatalógus, földrajzi katalógus, időrend szerint épített katalógus. A kongresszusi kiadványok komplex visszakeresésére kiválóan alkalmas a fénylyukkártyás nyilvántartás.

A nagykönyvtárak beszerzési jegyzékei is alkalmazzák a gépi keresés nyújtotta komplex lehetőséget. Ilyen hazai vonatkozásban az OMKDK kiadványa:

Kongresszusi kiadványok az OMKDK állományában 1945-1968.

- I. Bibliográfia, 1970.
- II. Index, 1971.

Kongresszusi kiadványok az OMKDK állományában 1969-1970.

- I. Bibliográfia, 1970.
- II. Index, 1973.

Világviszonylatban jelentős a British Library Lending Division 1964-től épített kiadványgyűjteménye, melyről az "Index of Conference Proceedings Received by the BLL" c. negyedéves kiadvány folyamatosan tájékoztat.

Intézeti könyvtárak számára a kongresszusi kiadványok /előadások, beszámoló/ feldolgozásához példamutató az "Information zur Kernforschung und Kerntechnik. Referatezeitschrift mit Register" a Zentralstelle für Atomenergie-Dokumentation /Leopoldshafen/ közreadásában.

Mrs. DÁCZER, É.: Congress proceedings

Meetings and reunions - as oral information sources - are more and more fashionable nowadays. The number of occasions as well as of participants and organizing bodies is constantly growing. Congresses and their publications create many troubles in the work of special libraries and information centres. One problem is e.g. the lack of standardized names. The "meeting" denotes most comprehensively the various types of reunions nevertheless "congress" and "conference" are the most widely used terms in all the languages. Differences among various reunions are defined by competent bodies as follows:

Congress: reunions of broader character with more than 100 or 1000 participants;

Conference: reunions with more professional character than congresses;

Symposia, colloquia, seminars: discussions of experts with restricted character.

The various meetings and concerning publications are international or national. According to the publishing date the following differentiation is usual: Documents published before the opening of a congress /invitation, programme, theses of lectures, preprints, etc./; Documents published during the congress /minutes, list of participants, resolutions/. The most reliable documents are published after the conference in book form or as serials. Preprints and reports are considered the quickest distribution forms. Recently tape records are regarded as optimal solution of disseminating congress materials. In that way all the communications of a meeting could be recorded, the number of the lost information is reduced.

In processing work of libraries the congress publications - irrespective of their publication forms - are to be handled as a special collection. To make information work /the final scope of processing/ possible the following data of congress proceedings are to be registered: Title, sub-title, place of the congress, date of the congress, organizing body or bodies, serial number and volume number. Special and complementary catalogues are frequently applied in connection with congress proceedings. These are: Subject heading catalogue, topographical catalogue, catalogues in chronological order. Visual punched cards are very efficient in multi-aspect retrieval.

Acquisition lists of large libraries are also frequently compiled by mechanized methods exploiting so the favourable possibilities in connection with congress publications. The Hungarian Central Technical Library and Documentation Centre /OMKDK/ has issued similar publications:

Congress Proceedings in the OMKDK, 1945-1968

Vol.1. Bibliography, 1970.

Vol.2. Indexes, 1971.

Congress Proceedings in the OMKDK, 1969-1970

Vol.1. Bibliography, 1970.

Vol.2. Indexes, 1973.

One of the most important world-collection has been built within the British Lending Library since 1964. Its quarterly "Index of Conference Proceedings Received by the BLL" is a current awareness service in this field.

The "Information zur Kernforschung und Kerntechnik. Referatezeit-schrift mit Register" of the Zentralstelle für Atomenergie-Dokumentation /Leopoldshafen/ sets a good example for special libraries in processing of congress proceedings /papers, reports/.

ДАЦЕР, Е.: Материалы конгрессов

Заседания и совещания, как источники устной информации, в последнее время стали все более и более модными. Их число, а также число участников и число организаций, проводящих эти мероприятия с каждым годом станет больше и больше. Конгрессы и их материалы вызывают много проблем в работе научно-технических библиотек. Одной из проблем является неоднозначность названия, ведь хотя и "заседание" (meeting) покрывает больше всего бесчисленные типы совещаний все-таки в каждом языке более часто употребляются "конгресс" и "конференция". Различие между разными совещаниями можно определить следующим образом:

Конгрессы: обширные встречи, число участников несколько сотен или тысяч;

Конференция: характер этих встреч более специализированный, чем в случае конгрессов;

Симпозиумы, коллоквиум, семинары: встречи специалистов в узком круге.

Заседания и их материалы могут быть международными или национальными. По времени опубликования принято различать: документы, опубликованные до открытия конгресса (приглашения, программы, тезисы докладов, препринты и т.д.); документы, опубликованные во время конгресса (протоколы, состав участников, решения); документы, опубликованные после конференции, которые являются самыми надежными. По мнению некоторых самой быстрой публикацией являются препринты, а по мнению других репорты. В последнее время оптимальным решением распространения материалов конгрессов является магнитофонная запись, так как таким образом все выступления закрепляются и сокращается количество потерянной информации.

Материалы конгрессов - независимо от формы публикации - должны считаться единым фондом с точки зрения библиотечной обработки. Для информации, т.е. для конечной цели процессов обработки информационное издание должно содержать следующие данные материалов конгрессов: название, подназвание, место и время проведения, организация, проводящая конгресс, том и номер. Для материалов конгрессов часто составляются отдельные каталоги или вспомогательные каталоги, например: предметные, географические каталоги или каталоги по времени проведения. Для комплексного поиска материалов конгрессов очень пригодны световые перфокарты.

В списках новых поступлений, издаваемых крупными библиотеками, тоже употребляется комплексная возможность машинного поиска. Таким является издание ОМКДК:

Материалы конгрессов в фонде ОМКДК 1945-1968.

I. Библиография. 1970.

II. Указатель. 1971.

Материалы конгрессов в фонде ОМКДК 1969-1970.

I. Библиография. 1970.

II. Указатель. 1973.

Фонд British Lending Library, накапливаемый с 1964 г. является значительным в мировом масштабе. Об этом фонде дается информация в квартальном издании "Index of Conference Proceedings Received by the BNL".

Для библиотек институтов издание "Information zur Kernforschung und Kerntechnik. Referatezeitschrift mit Register", выпускаемое Zentralstelle für Atomenergie-Dokumentation / Leopoldshafen / является хорошим примером для обработки материалов конгрессов (докладов, обзоров). Полученные институтом доклады конгрессов после их регистрации получают искусственное название и ключевые слова для указателей издания.

Frau DÁCZER, É.: Kongresspublikationen

Tagungen und Beratungen, als Quellen mündlicher Informationen, sind in der letzten Zeit immer häufiger und verbreiteter. Ihre Zahl nimmt von Jahr zu Jahr zu, ebenso wie die Zahl der Teilnehmer und der veranstaltenden Institutionen. In der fachbibliothekarischen Tätigkeit und in der Informationsarbeit verursachen die Kongresse und ihre Publikation viele Sorgen. Ein Problem besteht z.B. aus dem Mangel einer einheitlichen Benennung, da obwohl das Wort "Tagung" /meeting/ die unzähligen Typen von Besprechungen am umfassendsten bezeichnet, doch die Benennungen Kongress und Konferenz in allen Sprachen und auf allen Gebieten verwendet werden. Die Differenzen zwischen den verschiedenen Arten von Beratungen werden durch die für dieses Thema zuständigen Formen auf folgende Weise abgegrenzt

Kongress: Zusammenkunft in grösserem Kreis mit mehreren hundert oder tausend Teilnehmern

Konferenz: Zusammenkunft mehr beruflicher Art

Symposien, Kolloquien, Seminare: Beratungen von Fachleuten in engerem Kreis

Die Tagungen und ihre Publikationen können national oder international sein. Je nach dem Zeitpunkt ihres Erscheinens sind zu unterscheiden: vor der Eröffnung der Tagung herausgegebene Dokumente /Einladungen, Programme, Thesen der Vorträge, Vordrucke oder Preprints usw./; während der Dauer der Tagung erschienene Dokumente /Tagungs-journale, Teilnehmerlisten, Beschlüsse/; nach der Tagung herausgegebene Publikationen - als die zuverlässigsten Dokumente. Diese können Bücher und Periodika sein. Es sind Ansichten vorhanden, wonach die schnellste Veröffentlichung die Vordrucke, Preprints darstellen, während andere die Berichte /Reports/ dafür halten.

Neuestens werden bei der Preisgabe von Kongresspublikationen die Magnetbandaufnahmen für die optimale Lösung gehalten, da auf diesen alle während der Sitzung verlauteten Mitteilungen aufgezeichnet sind und die Zahl der sogenannten verlorenen Informationen gering ist.

Die Kongresspublikationen sind aus der Sicht der bibliothekarischen Bearbeitung - unabhängig von ihrer Erscheinungsform - als einheitliche Sammlung zu behandeln. Zur Erfüllung des Endzweckes der bibliothekarischen Erschliessung und Bearbeitung, der Informierung, sind in der Evidenz die folgenden Angaben der Kongresspublikationen anzuführen: Titel, Untertitel, Ort des Kongresses, Zeitpunkt des Kongresses, veranstaltende Institution/en/; Reihe, Bandnummer. Aus den Kongresspublikationen wird häufig ein besonderer Katalog oder Hilfskatalog verfertigt, diese können auch in Form der Sachwortkataloge, geographischen oder chronologischen Kataloge herausgegeben werden. Auf dem Gebiet der Kongresspublikationen sind für die komplexe Recherche Lochkartenevidenzsysteme besonders gut geeignet.

Für die Neuanschaffungslisten der Grossbibliotheken werden die durch die maschinelle Recherche gebotenen komplexen Möglichkeiten verbreitet angewendet. Von dieser Art sind die folgenden Publikationen der Ungarischen Technisch-Wissenschaftlichen Zentralbibliothek und Dokumentationszentrum /OMKDK/.

Kongresspublikationen im Bestand der OMKDK 1945-1968

- I. Bibliographie, 1970
- II. Index, 1971

Kongresspublikationen im Bestand der OMKDK 1969-1970

- I. Bibliographie, 1970
- II. Index, 1973

Von weltweiter Bedeutung ist die seit 1964 entwickelte Publikationssammlung des British Lending Library. Über dies bietet die Quartalspublikation "Index of Conferences Proceedings Received by the BLL" laufend Information.

Für die Einzelbibliotheken bei Institutionen ist für die Verarbeitung von Kongresspublikationen /Vorträge, Berichte/ die "Information zur Kernforschung und Kerntechnik. Referatezeitschrift mit Register" veröffentlicht durch die Zentralstelle für Atomenergie-Dokumentation /Leopoldshafen/ beispielweisend. Die angeschafften Kongressvorträge werden nach ihrer Aufnahme in die Evidenz durch die wissenschaftlichen Mitarbeiter mit einem für die Indexe der Publikation geeigneten Werktitel und Sachwörtern versehen.

